

Matteusevangeliet 26:63-68

*“Då sade översteprästen till honom: 'Jag besvär dig vid den levande Guden, att du säger oss om du är **Messias, Guds Son**.' Jesus sade till honom: 'Du själv sade det. Men jag säger er: Härefter skall ni se **Människosonen** sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln.' Då rev översteprästen sönder sina kläder och sade: 'Han har **hädat** [blasphemé]. Behöver vi några fler vittnen? Se, ni har nu hört hädelsen. Vad anser ni?' De svarade: 'Han är skyldig till döden.' Och de spottade honom i ansiktet och slog honom med knytnävarna. Andra gav honom piskrapp och ropade: 'Profetera för oss, **Messias!** Vem var det som slog dig?'”*

En vanlig uppfattning bland kristna är att Jesus här blev anklagad för hädelse eftersom han, menar man, skulle ha erkänt sig vara ”den levande Guden”. Ett likhetstecken dras därmed mellan titlarna ”Messias, Guds Son” och att vara Gud själv. Detta styrks ytterligare, menar man, av att han blev dömd till döden av översteprästen och hela Stora rådet.

Men låt oss börja med den befallning översteprästen riktade mot Jesus: *”Jag besvär dig vid den levande Guden, att du säger oss om du är Messias, Guds Son.”* Han befallde alltså Jesus att berätta för dem om det var så att han var Messias, Guds Son. De befallde honom däremot *inte* att berätta för dem om han var ”den levande Guden”, den Gud de precis hade svurit vid. Antingen får vi utgå från att titlarna ”Messias” och ”Guds Son” är liktydiga med att vara Gud, eller handlar det helt och hållet om att denna text har blivit gravt missförstådd bland kristna. Om vi börjar med titeln ”messias” betyder den att en person blir utvald och smord av Gud till att verka i en speciell tjänst. En berättigad fråga är hur Jesus kan ha blivit smord av Gud och samtidigt vara Gud? Måste verkligen Gud smörjas av Gud för att kunna verka i sin tjänst som Messias (se under *Titeln ”Messias”*)? Det finns dock en text som skulle kunna tolkas på detta sätt:

”Du älskar rättfärdighet och hatar orättfärdighet. Därför, Gud, har din Gud smort dig med glädjens olja mer än dina medbröder.”¹

Men faktum är att det finns två olika sätt att översätta denna vers på. I Folkbibeln har man som fotnot uppgett det andra alternativet: *”Därför har Gud, din Gud, smort dig”*. Här ser vi att Messias (Jesus) blivit smord av Gud, utan att själv vara den Guden. Även i Hebreerbrevet 1:9, där denna vers finns citerad, är båda översättningsalternativen möjliga (se Bibel 2000). Vad gäller titeln ”Guds Son” är inte heller den liktydig med att vara Gud. Även här handlar det om ett utväljande: *”Din son Salomo är den som skall bygga mitt hus och mina förgårdar. Ty honom har jag utvalt till min son.”²* Eftersom Salomo utgjorde en tydligt förebild till Jesus är det därför helt naturligt att även Jesus blev utvald att vara Guds Son. Om inte, vilken förebild utgjorde i så fall Salomo (se under *Titeln ”Guds Son”*)?

Som svar på översteprästens befallning svarade Jesus att *”du själv sade det”*. Han bekräftade därmed att han var Messias, Guds Son. Däremot bekräftade han aldrig att han skulle ha varit Gud. Direkt efter fortsatte han med följande ord:

---

¹ Ps. 45:8

² 1 Krön. 28:6

*”Men jag säger er: Härefter skall ni se **Människosonen** sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln.’ Då rev översteprästen sönder sina kläder och sade: ’Han har **hädat** [blasphemé].”*

Om vi utgår från att titlarna ”Messias” och ”Guds Son” inte är liktydiga med att vara Gud, varför blev då översteprästens reaktion så våldsam? Ja, Jesus blev till och med beskylld för att ha hädat. I denna text finns ytterligare ett ord som styrker att han inte gjorde något anspråk på att vara Gud, och det är titeln ”Människosonen”. Översteprästen kände väl till orden i 4 Mosebok 23:19: *”Gud är inte en människa, så att han skulle ljuga, **inte en människoson**, så att han skulle ångra sig.”* Om Jesus hade som målsättning att göra anspråk på att vara Gud, skulle han förmodligen haft större framgång om han hade valt en annan titel. Det måste därför ses som långsökt att denne överstepräst skulle ha förknippat Jesus med den Guden. Men varför blev då hans reaktion så våldsam? Vi skall se på två *möjliga* orsaker till detta. I *Jewish Virtual Library* hittar vi den första av dem:

*“The Mishnah (Sanh. 7:5), rules that the death sentence by stoning should be applied only in the case where the blasphemer had uttered the Tetragrammaton and two witnesses had warned him prior to the transgression. In the Talmud, however, R. Meir extends this punishment to cases where the blasphemer had used **one of the attributes, i.e., substitute names of God** (Sanh. 56a) ... Toward the end of the hearing, however, after the audience had been dismissed, the senior witness was asked to repeat the exact words uttered by the blasphemer. Upon their pronouncement (i.e., of the Tetragrammaton), **the judges stood up and rent their garments** ... It is codified in Shulhan Arukh (YD 340:37) that whoever bears a blasphemy whether with the Tetragrammaton or with **attributes**, in any language and from a Jew, even from the mouth of a witness, **must rend his garment.**”³*

Här ser vi att enligt både Mishnah⁴ och Talmud⁵ skall en person dödas om han/hon uttalar Gudsnamnet YHWH (tetragrammaton). I Talmud är straffet dessutom utökat till att gälla även den som uttalar ett av ersättningsnamnen för Gud. Vi ser även att domarna skulle riva sönder sina kläder, på samma sätt som översteprästen gjorde i texten för ämnet. Viktigt att poängtera är att sådana straff *inte* tillämpas inom judendomen idag. Men texten ger ändå en rimlig förklaring till varför Jesus blev anklagad för hädelse. Jesus sade att han skulle sitta på *”Maktens högra sida”*, där ”Makten” utgör ett sådant ersättningsnamn. Uttalandet av detta ”namn” skulle ha kunnat vara den utlösande vredesfaktorn hos översteprästen.

Men låt oss även se på den andra möjliga förklaringen till översteprästens reaktion. När Jesus sade att *”härefter skall ni se Människosonen sitta på Maktens högra sida och komma på himlens moln”*, gjorde han ett tydligt anspråk på att vara Messias med hänvisning till profeten Daniels syn:

”I min syn om natten såg jag, och se, en som liknade en människoson kom med himlens skyar, och han närmade sig den Gamle och fördes fram inför honom. Åt honom gavs makt och ära och rike, och alla folk och stammar och språk måste tjäna honom. Hans välde är ett evigt välde som inte skall ta slut, och hans rike skall inte förstöras.”⁶

³ http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0003_0_03059.html 2010-06-15

⁴ Mishnah skrevs ner av rabbi Judah ha-Nasi omkring år 200 e.kr. och innehåller tillägg, klargöranden och systematiseringar av buden i moseböckerna.

⁵ Talmud innehåller diskussioner och kommentarer av Mishnah. Dessa skrevs ner av rabbiner som intensivt hade studerat Mishnah under en längre tid.

⁶ Dan. 7:13-14

Det är möjligt att detta messiasanspråk av Jesus blev för mycket för översteprästen. Att Jesus som Messias, Guds Son skulle vara kung över ett "evigt välde som inte skall ta slut" var mer än han kunde stå ut med. De efterföljande orden "profetera för oss, **Messias!** Vem var det som slog dig?" ger ytterligare stöd för en sådan förståelse. Att Jesus inte förknippade sig själv med att vara Gud förstår vi även genom att studera de anklagelser han fick över sig när han hängde på korset:

*"De som gick förbi **smädade** [blaspheméo] honom och skakade på huvudet och sade: 'Du som bryter ner templet och bygger upp det på tre dagar, hjälp dig själv, om du är **Guds Son**, och stig ner från korset!' Också översteprästerna och de skriftlärda och de äldste gjorde narr av honom och sade: 'Andra har han hjälpt. Sig själv kan han inte hjälpa. Han är Israels konung. Han må nu stiga ner från korset, så skall vi tro på honom. **Han litar på Gud. Nu får Gud rädda honom**, om han har honom kär. Han har ju sagt: Jag är **Guds Son**.' På samma sätt blev han också hånad av rövarna som var korsfästa tillsammans med honom."*⁷

Om Jesus som Guds Son själv var Gud, varför blev han då ombedd att lita på den Guden för sin räddning? Inte blev han väl ombedd att lita på sig själv för sin räddning? Måste verkligen Gud lita på Gud för att kunna bli räddad? Vi ser även här det grekiska ordet *blaspheméo*, ett ord som uppenbarligen inte bara betyder "häda" utan även "förtala", "smäda", "rasa (mot)" och "förolämpa" (Apg. 13:45; 1 Kor. 10:30). Knappast var det någon av dessa smädare som bekände sig vara Gud genom att använda sig av *blaspheméo*. Därför bör vi inte heller övertolka detta ord i samband med Jesu uttalande i texten för ämnet.

Om vi går till Paulus ord i Apostlagärningarna hittar vi ytterligare belägg för att Jesus inte gjorde anspråk på att vara Gud när han stod inför översteprästen och hela Stora rådet: "Fast de inte fann något giltigt skäl att döma honom till döden, krävde de att Pilatus skulle låta avrätta honom."⁸ Men om Jesus hade gjort anspråk på att vara Gud hade det sannerligen funnits skäl till det:

*"Om en profet eller en som har drömsyner träder fram hos dig och han ger dig något tecken eller under, och sedan detta tecken eller under som han talat med dig om inträffar och han då säger: '**Låt oss följa andra gudar, gudar som du inte känner**, och låt oss tjäna dem', då skall du inte lyssna på den profetens ord eller på den som har drömsyner, ty **HERREN, er Gud, prövar er för att finna om ni älskar HERREN, er Gud, av hela ert hjärta och hela er själ. HERREN, er Gud, skall ni följa, honom skall ni frukta, hans bud skall ni hålla, hans röst skall ni lyssna till, honom skall ni tjäna och honom skall ni hålla er till. Men den profeten eller den som har drömsyner skall dödas. Ty han predikade avfall från HERREN, er Gud, som har fört er ut ur Egyptens land och friköpt dig ur träldomshuset, och han ville föra dig bort från den väg som HERREN, din Gud, har befallt dig att gå. Du skall skaffa bort det onda hos dig.**"*⁹

Vi får inte glömma att hela den teologiska förståelsen på Jesus tid var grundad på moseböckernas undervisning, inkluderat texten ovan.

---

⁷ Matt. 27:39-44

⁸ Apg. 13:28

⁹ 5 Mos. 13:1-5